

Novoosnovana naklada »Tradizione« već u prvoj godini svoga opstanka izdaje treći svezak dokumenata za svete knjige Novoga Závjeta. U »Bogoslovskoj Smotri« XXIV (1936), str. 214. prikazao sam ukratko sadržaj Vannutellijeve knjižice *De presbytero Joanne apud Papiam*, Torino 1933., gdje auktor nastoji protumačiti poznati fragment o Ivanovu evanđelju. Vannutelli identificira Ivana prezbitera s evanđelistom.

Ova Buccellatova knjiga donosi najprije (str. 8-55) sve fragmente i svjedočanstva Papije, kako se nalaze u djelima Otaca i crkvenih pisaca Ireneja, Euzebija, Ekumenija, Apolinara, Teofilakta, Eutimija Zigabena, Andreja Cezarijskoga, Anastazija, Anastazija Sinaite, Maksima »Ispovjednika«, Fotija, Filipa Sidetesa, Jurja Hamartolosa, Jeronima i u drugim kodeksima. Auktor nije samo ispisao tekstove iz starijih izdanja, nego je sve kritički provjerio, proučavao i kolacionirao sa starijim izdanjima i drugim recenzijama, gdje se nalaze tekstovi od naših dana do unatrag 16. stoljeća. Zato je htio sam proučiti sve tekstove, jer se protestantski pisci mnogo bave historijom teologije i napose proučavaju najstarije pisce kršćanstva (*Texte und Untersuchungen zur Geschichte der Altchristlichen Literatur*, Leipzig) i mnoge tekstove navode pogrešno i po svoju, a ni Migne, *Patrologia Graeca*, *Latina*, nije na svim mjestima pouzdan. Zato pisac sve podvrgava kritici i donosi iscrpivi aparat. Jednako o sumnjivim kao i o stalno interpoliranim tekstovima.

Stav Papije kao crkvenoga, apostolskoga Oca, precizira u drugom dijelu. Poslije kako je u najnužnijim crtama opisao život Hieropolitanskoga biskupa, pozivlje se na dokumente, koje nalazimo u martirologijima, raznim natpisima kao i razna svjedočanstva i najnovija mišljenja suvremenih pisaca. Na temelju svega zaključuje, da se Papija rodio oko godine 80., a umro kao mučenik za Krista oko god. 150. Bio je uz Polikarpa, biskupa u Smirni, Ignacija, biskupa u Antiohiji, učenik sv. Ivana apostola i evanđeliste, koji je živio do Trajanovih vremena. Svoga učitelja Ivana nazivlje općim imenom prezbitar.

Fragmente analizira s posebnim obzirom na Ivana i Ivanovo evanđelje. Usvaja (str. 91) spomenuto rješenje Vannutellijevo. Jer je dokument proučavan kroz više manje sve vijekove, iznosi enciklopedijski svu literaturu. Dokumente, zvane fragmente, Papijeve, koji se odnose na evanđelja Mateja i Marka, ispituje odijeljeno i pojedinačno. Mnogobrojniji su i uz to mnogo jednostavniji i jasniji, nego onaj Ivanova evanđelja. Ovo je djelo dobro obrađen i jasan prilog autenciji kanonskih evanđelja.

Dr Nikola Žuvić.

Pavelić Milan: Zvijezde Srca Isusova. Pjesme o Božjim ugodnicima. Jeronimska knjižnica, knjiga 549. U maloj osmini 96 str. Zagreb 1939.

U ovoj lijepoj zbirci naš je hrvatski »Guslar« preredio za šire općinstvo 28 svojih doista pučkih pjesama o raznim Božjim ugodni-

cima. Dijelom su one već prije otisnute u »Glasniku Srca Isusova« i omiljele su našem priprostom puku, dapače i stručnim književnicima. O tom smo se mogli još nedavno uvjeriti, čitajući u »Hrvatskom Dnevniku« od 30. studenog 1938. pohvalna priznanja Vincencija Nikolića prigodom 60. rođendana pjesnikova.

Književno društvo sv. Jeronima zadužilo nas je i time, što je pri kraju ove knjižice uz fotografiju Milana Pavelića donijelo također kratku skicu njegova života.

Sam je Pavelić na dvije strane svoga »Pogovora« (92-93) načelno raspravljao o duhu i vanjskom obliku svojih pjesama. Spominje jednog vilinskog brata, kojemu je pred više godina svjetovao da se od futurističke bolesti liječi pučkom pjesmom. A on mu odgovorio: »Ja, pa da učim od slijepaca?« — »Postali smo odveć oholi«. Te riječi tada još neobraćenog Hermanna Bahra uzeo je pokojni Jelovšek kao geslo svojim nastranim pjesmama pred blizu 40 godina.

»Doista, veli Pavelić, oholost odvraća od Boga, a tim i od jednostavnosti, od puka. A mi smo dužni veliku zahvalnost našoj pučkoj pjesmi; još i sad nam treba učiti i mnogo naučiti od nje«.

Dalje govori naš pjesnik u prilog jednostavnom desetercu naših pučkih pjesama protiv bojazni bana Mažuranića, Ante Radića i staroga Kurelca.

Ex ungue disce leonem. Istaknimo i mi samo neke ljepote prve pjesme, koja se poput druge »Srce Isusovo« bavi lozinkom pjesnikovom.

Uvodna pjesma »Zvijezde« pokazuje, kako su se malo po malo razvijali ideali našega pjesnika od djetinjskog veselja u prirodi usred noćnog sjaja zvijezda do ljubavi bojnih junaka i svjetskih mudraca, dok nije uskliknuo:

»Sveci Božji najljepše su zvijezde,
Sveci Božji prvi su mudraci,
Sveci Božji najveći junaci!«

No pjesnika nije minula kušnja, dok se penjao do vječnih ideala.

»I tada Isus me pohodi patnjom,
Mudraci mi lijeka ne znadoše,
Dugo kunjah u svom gorkom bolu,
Bol u crnu me dovede školu,
Tu me Isus opra od grjehota,
Otvori mi nauk put krasota,
Mrena mnoga pade s oka moga.
Tu na živog namjerih se sveca,
Dva mu ljeta učenikom bijah,
Dva se ljeta uz plam njegov grijah . . .«

Pjesnik tu govori o svom novicijatu u Družbi Isusovoj pod vrsnim vodstvom pokojnog Oca Bellera.

» . . . Pa sad pjevam te junake srca,
 Neke pjevam, svima im se divim . . .
 Jasne zvijezde Srca Isusova
 Zasinite vjerom čovječanstvu,
 Otmite ga očajnom pijanstvu,
 Hostijskim ga izvidajte biljem,
 Gospinim ga začarajte miljem
 Trunite nam rajske plode zlate
 Srca — Sunca, od koga se sjate,
 Da svom zemljom sveti plane plamen
 Po vašem zagovoru. Amen.«

»Uzmi i čitaj« dalje, dragi štioče; čeka te čisto uživanje kod »Srca Isusova« i njegovih ugodnika!

Soiron Thaddäus, O. F. M., Das Geheimnis des Gebetes. — Betrachtungen zu seiner theologischen Sinndeutung. 8° (208 S.) Freiburg im Breisgau 1937, Herder. In Leinen 3.20 M.

U novije vrijeme lijepo se širi liturgijski pokret, kojemu je cilj živjeti s Crkvom, moliti s Crkvom. Teološka podloga toga gibanja jest nauka o Crkvi kao mističnom tijelu Kristovom. Molitva je ključ kojim se pokreće milost Božja da ona od mistične glave Isusa Krista struji u mistične udove t. j. u vjernike. Pisac ove knjige dao nam je teološke poglede na taj molitveni život u vezi sa naukom o mističnom Tijelu Kristovom. Onima, koji se bave liturgijskim pokretom o vrsnoći knjige govore već i sami naslovi članaka: »Čovjek u molitvi, Bog u molitvi. Molitva u Kristu Isusu. Isus Krist u molitvi kršćana. Molitva u Duhu Svetomu. Duh Sveti u molitvi kršćana. Molitva u Tijelu Kristovu. Molitva u proslavljenom Tijelu Kristovu. Molitva u Mariji i s Marijom i Svecima. Molitva u zemnom Tijelu Kristovu, u Crkvi. Molitva Isusu, Duhu Svetom, Mariji i Svecima.« Skup tih naslova pokazuje već sve formalne objekte teološke obradbe molitvenog života. Knjiga je doista djelo svoje vrste, originalna monografija o molitvi. Predpostavlja poznavanje teologije, napose o presv. Trojstvu, o mističnom Tijelu Kristovu i milosti.

D. N.

Regattieri Thomas: L'Évangile Eucharistique. Exhortations pour les heures d'Adoration. In 8°, pag. XII—216. Frs. 5. Ed. Marietti, Torino, 1936.

U romanskim su zemljama u običaju t. zv. ure klanjanja Isusu u Presv. Oltarskom Sakramentu, sa propovijedu. Pred izloženim Svetotajstvom drži propovjednik kroz jedan sat euharistijski nagovor. Taj se sastoji od četiri dijela: klanjanje u strogom smislu, zahvaljivanje, pružanje zadovoljštine i prošnja. Iza svakog pojedinog dijela govora, propovjednik s vjernicima izmoli prigodnu molitvu, otpjeva se prigodna euharistijska pjesma, a tada propovjednik nastavlja opet dalje.

Takove propovijedi, razmatranja ili pouke sadrži ova knjiga. Donosi dvanaest jednosatnih govora. Ocrtavši prema Sv. Pismu obećanje i ustanovljenje presv. Euharistije, govori auktor o učincima sv. Pri-